

De route die een asielzoeker aflegt in Nederland, geschetst door het Ministerie:

Een ogenschijnlijk sluitend systeem, wat zijn nu de knelpunten waar onze bewoners in de praktijk tegenaan lopen?

Een negatieve beslissing bij verblijf in een asielzoekerscentrum:

Na de eerste negatieve beslissing hebben mensen recht op 28 dagen opvang in een AZC, vier weken waarin ze hun terugkeer moeten realiseren. Dit is vaak onmogelijk. Het beroep bij de rechtbank tegen de negatieve beslissing dient in deze 28 dagen, wat betekent dat je van die 28 dagen nog minstens 20 dagen in onzekerheid zit. In de laatste 8 dagen moet je je dan mentaal instellen op terugkeer én je vertrek realiseren.

Na een negatieve beslissing van de rechtbank kun je nog in hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het afwachten van hoger beroep schort je vertrekplicht op, je verblijft dus legaal in Nederland. Het geeft echter geen recht op opvang of medische zorg. Je mag de uitspraak dus afwachten, maar op eigen kosten. Een uitspraak hoger beroep kan lang op zich laten wachten.

Het is bewezen dat het zeer moeilijk, zo niet onmogelijk is om op straat aan je vertrek te werken. Mensen uit de opvang zetten werkt dus uitsluitend averechts, in tegenstelling tot wat door de politiek soms beweerd wordt.

Lukt het niet om Nederland binnen 28 dagen te verlaten, dan kun je onder voorwaarden worden toegelaten tot de VBL; de VrijheidsBeperkende Locatie in Ter Apel. Voor plaatsing in de VBL is het noodzakelijk dat je vertrek binnen 12 weken te realiseren is:

Werkt het land van herkomst niet mee en lukt het je niet om binnen 12 weken te vertrekken, dan kan dat betekenen dat je geen recht meer hebt op verblijf in de VBL en dus opnieuw op straat verblijft. In de VBL wordt van je verwacht dat je actief meewerkt aan je eigen terugkeer. Dit is moeilijk als je weet dat je gevaar loopt in je land.

Je bent definitief niet erkend als vluchteling, omdat je niet aan de definitie van het VluchtelingenVerdrag voldoet, maar je hebt wel andere problemen waardoor je niet terug kan. Veel van onze bewoners hebben eerst een asielprocedure doorlopen en zullen geen erkenning als vluchteling krijgen, maar kunnen om allerlei uiteenlopende redenen niet terugkeren. Een paar voorbeelden:

Als je ziek bent en niet in staat bent te reizen, of je kunt aantonen dat zich binnen drie maanden na vertrek een medische noodsituatie zal voordoen, kun je in aanmerking komen voor uitstel van vertrek op medische gronden. In beide gevallen geldt dat het moeilijk is om dit te bewijzen. Daarnaast kijkt de IND alleen of de medische zorg (ergens) in het herkomstland beschikbaar is en niet of het betaalbaar of bereikbaar is voor mensen. Door een recente uitspraak van het Europese Hof zou dit overigens nog wel positief kunnen veranderen de komende tijd.

Een verblijfsvergunning voor een medische behandeling stelt als eis dat de behandeling door de persoon zelf bekostigd wordt. Het behoeft weinig toelichting dat dit door onze bewoners niet is op te brengen.

Het wordt steeds moeilijker om je probleem in je land van herkomst te bewijzen. Veel mensen zijn afkomstig uit dictatoriale of corrupte regimes. Bijna iedereen vindt het moeilijk om bij aankomst in Nederland direct te vertellen over de (meestal politieke) problemen die hij/zij heeft. Ze zijn bang dat het tegen hun werkt als ze toegeven dat ze problemen met de overheid hebben. Daarom vertelt een groot deel in de eerste asielaanvraag vooral over problemen in de privésfeer. Dit is niet per definitie onvoldoende voor de erkenning als vluchteling, maar valt vaak wel moeilijker te bewijzen.

Wil je dan in een volgende procedure alsnog je politieke problemen ter sprake brengen, dan loop je aan tegen de verhoogde bewijslast die geldt voor tweede en volgende aanvragen. De echtheid van documenten moet je zelf laten onderzoeken, wat moeilijk en kostbaar is. En bewijsmateriaal uit je herkomstland kan inmiddels verloren zijn gegaan.

In de eerste dagen na aankomst in Nederland en ook daarna wordt er veel voorlichting gegeven over de verschillende instanties die zich bezig houden met asielzoekers. Als je net een paar dagen in een democratisch land verblijft, is het moeilijk om het kaf van het koren te scheiden: VluchtelingenWerk krijgt subsidie van de overheid, zowel voor hulpverlening tijdens de asielprocedure als voor verschillende terugkeerprojecten. Het COA, verantwoordelijk voor de opvang, kan je wel op straat zetten, maar beslist niet over je asielaanvraag. De Dienst Terugkeer en Vertrek, waar je meteen na de eerste negatieve beslissing gesprekken mee moet voeren, blijft maar praten over terugkeer, terwijl de rechter nog over je aanvraag moet oordelen. Als je probeert uit te leggen dat je niet terug kán, wordt er weer verwezen naar de IND die een beslissing heeft genomen. De DT&V verschuilt zich achter het feit dat zij alleen over de terugkeer gaat, maar voor veel mensen vallen deze gebieden niet te scheiden. En last but not

leest wordt er van je verwacht dat je het volste vertrouwen hebt in een advocaat, die je wordt toegewezen door de overheid en ook door hen wordt betaald. Diezelfde overheid die de IND en de DT&V financiert!

Ben je lesbisch of homoseksueel, dan is het nog veel moeilijker om daar open over te zijn, zeker als je uit een land komt waar dat verboden is. Veel mensen kunnen zich niet eens voorstellen dat er landen zijn waar dit is toegestaan of waar erover gepraat kan worden. Laat staan dat het een reden is om een verblijfsvergunning te krijgen. De IND vraagt standaard of je problemen hebt gehad met de overheid of problemen in de privésfeer, maar er zijn maar weinig mensen die in zo'n eerste gesprek durven vertellen dat ze homoseksueel zijn.

Kom je uit een corrupt land, dan kun je ernstige problemen hebben zonder dat je ze kunt bewijzen. Bureaus zijn niet bereid om verklaringen te verstrekken om jou te helpen, omdat ze bang zijn voor de gevolgen. Een zgn. Individueel Ambtsbericht (individueel onderzoek door de IND in het land van herkomst) levert vaak ook niets op; mensen geven aan zich de betrokkene zich niet te kunnen herinneren of niets weten van problemen. Met name Armeniërs worstelen hiermee en hebben vaak ernstige psychische problemen hierdoor.

Als je je identiteit/nationaliteit niet kunt aantonen, wordt je asielaanvraag meestal afgewezen. Je kunt niet bewijzen wie je bent, dus ook niet dat jij die gestelde problemen hebt. Via de ambassade van je land kun je werken aan een nationaliteitsverklaring, maar de ambassade maakt deel uit van het regime waar je voor gevlucht bent en zal dus minder geneigd zijn om je te helpen als je hier slechte dingen over vertelt. Over het algemeen is het een moeizaam proces en soms ook gewoon ronduit gevaarlijk voor je familieleden in het land van herkomst (bijv. bij Eritrea).

Waar ga je naartoe wanneer je geen recht meer hebt op opvang:

Volwassenen mogen worden 'geklinderd', d.w.z. vanuit het AZC op straat worden gezet. Deze mensen worden met hun spullen aan de andere kant van het hek gezet en krijgen een verbod om het terrein van het AZC te betreden.

Vanwege het gevaar om in vreemdelingendetentie te komen, hebben veel mensen overigens al binnen die vier weken besloten om het AZC te verlaten en onder te duiken. Vaak verblijven ze de eerste periode bij familie of vrienden, maar door het gebrek aan geld, medische zorg en ondersteuning wordt de situatie alleen maar moeilijker. Ook voor de opvangfamilie is het een uitzichtloze situatie; het is lastig om hulp te krijgen, opvangplekken zijn heel schaars en je zet mensen ook niet zomaar weer op straat.

Gezinnen met minderjarige kinderen mogen door een uitspraak van het Europese Hof niet op straat worden gezet, maar moeten worden opgevangen in zgn. gezinslocaties. Hier is het regime sterk versoberd en dreigt altijd het gevaar van opgepakt te worden door de vreemdelingenpolitie. Vaak gebeurt dat 's ochtends vroeg. Veel gezinnen besluiten daarom de gezinslocatie vroegtijdig te verlaten.

En tenslotte heb je ook nog de vreemdelingenbewaring. Je kunt in bewaring worden genomen als je je onttrekt aan controle door de overheid (dat doe je altijd als je niet in een overheidsinstelling verblijft) en er zicht is op uitzetting. Er moet zicht zijn op uitzetting binnen negen maanden. Het gebeurt dus dat mensen negen maanden in vreemdelingenbewaring hebben

gezet en dan weer op straat worden gezet. Dan heb je geen netwerk meer. Mensen gaan weer zwerven, worden weer opgepakt etc.

In het algemeen hebben uitgeprocedeerde asielzoekers soms een jarenlange tocht langs particulieren, familie, kerken en opvangorganisaties achter de rug, voordat ze bij Seguro terechtkomen.

Waarom organisaties zoals Seguro?

Vaak krijgen mensen na verloop van tijd weer meer vertrouwen en blijken ze toch nog een ander probleem te hebben waar niet eerder over is gesproken. Met een goede advocaat en goed bewijsmateriaal kan dan een nieuwe procedure worden opgestart. We proberen het best haalbare; de advocaat wordt door ons uitgezocht op speciale kennis of kunde, we hebben veel tijd om de procedure voor te bereiden en zo nodig worden onderzoeken naar documenten door ons gefinancierd. Bij een tweede en volgende asielaanvraag ligt de bewijslast geheel bij de asielzoeker zelf. Dat betekent dat er soms onderzoek naar de echtheid van documenten moet worden opgestart, een onderzoek dat al gauw honderden euro's kost.

Als het echt niet lukt om in Nederland te blijven, dan bespreken we de mogelijkheden van terugkeer. Dit kan in een relatief vertrouwde omgeving, in ieder geval zonder de hete adem van de DT&V.

Al met al is werken aan je toekomst eigenlijk niet mogelijk als je geen vaste verblijfplaats hebt. Je bent dan zo druk met overleven, dat je geen ruimte meer hebt om na te denken over later. En zo gebeurt het dus dat niet de mensen die worden opgevangen, maar juist de mensen waar niets voor geregeld is, jaren doelloos in Nederland blijven.